

בניסן נמאלו ובניסן עתידין להיגאל
וכשם שבי"ד ניסן הוא זמן ביעור הזון,
גם בגאולה נאמר ויאמר כי יד על כס
יהיה מלחמה לה' בצלמלק, יד היינו י"ד,
שם השביע הקב"ה שיבטל ורע עמלק
מן העולם לפני הגאולה.
(זוהר פנחס רמז).

גנזי המלך

דבר עליון מכית גנזי המלך... (זוהר וחי רמה).

הג פסח
מאמר הגאולה

פי קרובה ישועתי לבוא ...

ליל שמורים הוא לה' אשר הוציא לאור גדול כל צבאות קדושים, מלאכי מעלה עם בני מלכים יחד כולם כאחד משבחים ונותנים שירות ותשבחות למלך חי וקיים גדול ונורא משפיל גאים, מגביה שפלים, מוציא אסירים ופודה ענווים. על זאת אמרו אהובים חייב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים שלא את אבותינו בלבד גאל הקב"ה אלא אף אותנו גאל עמהם. והיא שעמדה לאבותינו ולנו בכל דור ודור, הוא הלילה הזה לה' שמורים לכל בני ישראל לדורותם אשר פעל אדון העולם גבורות ועשה נפלאות ביד חזקה ובזרוע נטויה להשפיע חכמה ודעת עליון על עמו לעורר ישנים ולפקוח עוורים, להוציא אותם משעבוד הטומאה, מעבדות לחרות, מאפלה לאורה, מיגון לשמחה. לפיכך אנחנו חייבים להודות להלל לשבח לפאר למי שעשה לאבותינו ולנו ניסים גדולים באותות ובמופתים. וכל המרבה לספר הרי זה משובח לתת גדולה וכח לכל הבריאה, לגלות דעת השם לעם סגולה, להוציא אותם משעבוד הרע, לדעת על מה כל העולם עומד. מי חכם וישמר אלה ויתבוננו חסדי ה'. כי קרובה ישועתי לבוא וצדקתי להגלות לסלק כוחות הטומאה, לתקן עולם במלכות שד"י. יראו ישרים וישמחו על כל הטוב אשר המלך ישפיע לעמו הקרוב אליו. המה יזבחו זבחי תודה ויספרו מעשיו ברנה. המה יראו ויזכו גאולי ה' לאור גדול של שמחת המלך ויאמרו זה אלי ואנוהו, זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו.

המושפעים בישראל העליון. ואם יש פגם באחד מאלו הבחינות, ישראל העליון נפגע וממילא גם עם ישראל נגוע.

והנה, היות שורש נשמות עם ישראל העליון בזמן ההוא של דור מצרים היו מאלו הניצוצות של קרי שיצאו מאדם הראשון לא כהוגן כנזכר, ועדיין לא נתקנו, אז גם הדעת של ישראל העליון היה עדיין פגום. וממילא גם דעת העם למטה סתום.

וטעם שדווקא הדעת נפגע מחמת הקרי, כי ידוע (מובא שם בכתבי האר"י) שהנשמות יוצאות דווקא ממח הדעת העליון, אשר שם תלוי מציאות הזווג הנקרא בלשון ידיעה בסוד וְהָאֵדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ (בראשית ד א) וְיָדַע אֵדָם עוֹד אֶת אִשְׁתּוֹ (שם ד כה) כי מן הדעת (הנמצא מעל עמוד השדרה) טיפת הזווג נמשכת כידוע. ואם הזרע יוצאת לא בקדושה גורם פגם בשורש היינו הדעת.

וידוע כי כשיש פגם באיזו מדה וספירה של למעלה כגון כאן בדעת, גורם שהקליפות מתאחזים ולוקחים שפע מן המקום ההוא שנפגם. כי כן דרך הטומאה לינוק מן הקדושה אבל דווקא אם החטא גורם. לכן מתבאר למה ירדו דווקא למצרים כי מצרים מלשון צר והיא יושבת במקום הגרון העליון הצר, ופרעה מלשון עורף והוא יושב במקום העורף העליון הקשה ושניהם נמצאים אחורי הדעת העליון והם סוד הקליפות היונקים משם. לכן גם למטה, המצריים היושבים אחורי ארץ ישראל משכו והחזיקו את דעת העם, לכן ירדו והשתעבדו שם, והוא סוד גלות ישראל למצרים. לכן משה רבינו אמר לשם יתברך הן לא יִאֱמִינוּ לִי וְלֹא יִשְׁמְעוּ בְּקִלִי (שמות ד א).

ולהראות בחינת הזהב שבהם. וזה מה שאומר הפסוק ויֵצֵא אֶתְכֶם מִפּוֹר הַבְּרָזָל מִמִּצְרַיִם (דברים ד ט). ובה מובן למה נגזר עליהם אותו השעבוד הקשה שאין כמוהו כי כנגד מה שחטאו בדור המבול להשחית את זרעם נגזר עליהם כָּל הַבֵּן הַיָּלֹד הַיָּאֲרָה תִשְׁלִיכֶהוּ (שמות א כב) דוגמת עונש המבול עצמו, ודווקא נגזר על הזכרים כי הם השחיתו זרעם ולא הנקבות. וכנגד מה שחטאו בדור הפלגה הָבֵה לְלִבְנָה לְבָנִים (בראשית יא ג) לבנות מגדל למרוד בשם, נאמר וַיִּמְרְדוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּעִבְדָּה קִשָּׁה בְּחֹמֶר וּבְלִבְנֵים (שמות א יד) לבנות פיתום ורעמסס כנגד המגדל שבנו. וכנגד אנשי סדום שהרשיעו להעמיד דינים שקרנים וזייפנים כמבואר בסנהדרין (ט"ו:), אולי על זה נאמר וַיִּשְׁמְרוּ עֲלֵיו שָׂרֵי מִסִּים לְמַעַן עֲנֹתוּ בְּסִלְתָּם (שם א יא).

"מצרים היא סוד הקליפה היושבת במקום הגרון הצר ופרעה הוא העורף הקשה והם נמצאים אהודי הדעת העליון ויונקים משם. לכן ירדו והשתעבדו דווקא במצרים כי היא יושבת אהודי ארץ ישראל והם ינקו ומושכו את דעת העם אליהם"

סוד גלות ישראל למצרים ולפי הדברים, ידוע שכשם שיש עם ישראל למטה יש גם בחינה ישראל העליון למעלה שהם מכוונים אחד אל אחד, וכשם שיש לכל איש ישראל חכמה בינה ודעת המושפעים בו גם כן למעלה ישנם בחינות אלו

נשמות דור מצרים מובא בכתבי האר"י (שער הכוונות דרוש פסח ושער הפסוקים פר' שמות) כי ענין הנשמות הם כענין הזהב הנוצר בבטן האדמה וכשמוציאים אותו הוא מלא טינוף וסיגים, עד שהצורף מפריד הפסולת מהזהב, פעם אחר פעם, זיכוך אחר זיכוך ובכל זיכוך מזדכך לאט לאט עד אשר ניכר הזהב. כן ענין הנשמות כאשר הם יוצאות לעולם לא בקדושה, מתלבשות עליהם קליפות הטמאות וצריך צירוף להפרידם. וכן היה אצל אדם הראשון שפרש מאשתו ק"ל שנים ויצאו ניצוצות מחמת הקרי. וידוע שאלו ניצוצות הקרי הם חשובות מאד וקדושות אלא כאשר יוצאים ומתערבים בקליפות צריכים בירור אחר בירור לתקנם, ועל דרך זה היו אלו הניצוצות, הלכו ונתקנו לאט לאט.

בתחילה, אלו הניצוצות היו הנשמות של דור המבול, לכן היו גם הם משחיתים זרעם כי שורשם מפגם הברית של אדם הראשון כנ"ל, וזה מה שכתוב על הדור המבול וַיָּאֵר ה' בִּי רָבָה רָעַת הָאָדָם בְּאַרְץ בְּרָאשִׁית (ו ז) כי מעשיהם היה כעין רעת האדם הראשון היינו פגם הקרי. אחר כך באו בדור הפלגה וזה מה שכתוב וַיִּרְד ה' לְרַאֵת אֶת הָעִיר וְאֶת הַמְּגִדָל אֲשֶׁר בָּנוּ בְנֵי הָאָדָם (שם יא ה) האדם היינו אדם הראשון כי נשמתם היו ממנו, וגם הם חטאו אבל לא בהשחתת זרע (אולם חטאו בדעתם הפגום, וידוע שהזרע מן הדעת נמשכת כמבואר לקמן). אחר כך התגלגלו באנשי סדום לכן נאמר בהם וְאֲנָשֵׁי סֹדֹם וְחַטָּאִים (שם יג ג) רעים היינו מחמת פגם הקרי שהוא רעת האדם הראשון כנזכר לעיל בדור המבול. ואז חזרו להתגלגל פעם רביעית במצרים ושם התחילו להיתקן

לא לשמור על קדושת העליון. ענין גיזה. לא לקרא בזמן התפילה.

סוד יציאת מצרים

והנה מכיון שהייתה אחיזה של הטומאה בדעת של ישראל העליון כאמור, לא הייתה התפשטות הדעת כתיקונה ולא היו אורות הדעת הנקראים חסדים מתפשטים בישראל העליון, וזה גרם שכל המוחין שלו הסתלקו ממנו, כי אם אין דעת אין חכמה ובינה, וחזר כביכול להיות מבחינת עובר בלא מוחין במעי אמו. וממילא לא היה השפעה ולא השגחה על עם ישראל למטה כי הם מכוונים זה אל זה כאמור לעיל.

וידוע שפרעה הרשע מכשף גדול היה וידע בחכמתו כי אין שליטה עליונה עליהם ולכן בבא משה אליו כפר בעיקר ואמר מי ה' אשר אשמע בקלו וגם אמר לא ידעתי את ה' (שמות ה ב). התכוון לומר על ישראל העליון שלא משפיע על העם למטה, וטעם אמר מי השם בלשון יהוה, היות שהקב"ה משפיע על עמו למטה באמצעות ישראל העליון, לכן נקרא ישראל העליון על שמו יתברך. ולפי שכפר פרעה בישראל העליון הנקרא בכור שנאמר פה אומר ה' בני בכרי ישראל (שמות ד כב) לכן נענש מדה כנגד מדה במכת בכורות.

נמצא, שענין גלות מצרים הוא הסתלקות ושעבוד מוחין של ישראל העליון בקליפות, היינו שישראל העליון לא היה מושפע מן המוחין העליונים כתיקונו והיה בחוסר דעת, וזה מחמת ריבוי הקליפות שהיו אחוזים ויונקים בו כנזכר. וממילא גם העם למטה, הם היו אחוזים ומשועבדים לטומאה עד כדי כך אומר הזוהר (בשלח כד): שהיו אסורים מכח הכישוף וחשבו שלעולם יצאו משם וזה משום שעבוד הדעת.

לכן המאציל העליון פעל גדולות והוצרך להוליד מחדש את ישראל העליון היותו כעובר במעי אמו כנ"ל, להגדילו בתכלית ההגדלה, להשפיע אורות עליונים להחזיר בו כל המוחין כדי לבטל יניקת הקליפות. כשם שהפגם נותן אחיזה לקליפות ריבוי האור מבטלם. וזה שאמר הפסוק ותרבי ותגדלי ותבאי בצדי עֲדָיִים (יחזקאל טז טז). ולכן אומרים את ההגדה ומספרים נפלאות השם, והסוד הוא, היות בלילה ההוא חוזר השפעת האורות הנקראים חסדים, לבא בתוך ישראל העליון לגדלו, והיות ישראל העליון נקרא על שמו יתברך כנזכר לעיל, לפיכך אנחנו למטה חייבים להודות להלל לשבח, להוציא מהפה חסדים ושבתים כדי כביכול לגדל את הקב"ה, לפארו לרוממו וכל המרבה לספר הרי זה משובח פי גְבַר עֲלֵינוּ חֲסִדוֹ. וגורם השפעה של דעת עליון לעולם ולכל הרחוקים מדבר השם, שיכירו וידעו מציאות הבורא. לכן טוב לכוון בסיפור ההגדה שכה המילים הקדושות יחזירו לאמת את הרחוקים.

סוד בהפזון יציאת מצרים

וזה נס גדול של יציאת מצרים שאין כמוהו בשום זמן מן הזמנים הקדושים אפילו בשבת, כי שם מקבלים אורות בהדרגה על ידי התפילות אבל בפסח מקבלים כל האורות מכל הדרגות בבת אחת. וזה סוד פי בהפזון יציאת מצרים (דברים טז ג). וכן מטעם זה אומרים בליל פסח הלל הגמור כי אז באים כל המוחין ברגע אחד מה שאין כן בשאר חגים. וזה סוד מה נשתנה הלילה הזה ותמיתה התינוקות על שינוי הסדר. וטעם שהוצרך הבורא לפעול שלא כדרך הטבע הוא כדי לבטל ריבוי הקליפות כי אם היו מקבלים בהדרגה, האורות הראשונים

היו מתבטלים כבר מרוב הטומאה ולא היה לזה תועלת. אולם השם יתברך פעל זאת רק כדי להוציא את העם משעבוד הטומאה וזה ביום ראשון של פסח דווקא, כי אחרי זה המוחין אלו מסתלקים כן כבר התבטלו הקליפות ומיום שני של פסח חוזרים להיכנס בהדרגה לפי טבע הדברים עד חג שבועות וזה סוד ספירת העומר. לכן אומרים הלל גמור דווקא ביום ראשון ובשאר ימי החג הלל בדילוג.

סוד ליל הסדר

לכן אנחנו בני מלכים עושים למטה כל הנעשה למעלה אבל בפועל ובמעשה, והוא ליל הסדר, שהוא כנסת המוחין, ובכל פעולה מושכים את המוחין מלמעלה לישראל העליון וממילא אלינו. וידוע שכדי לגדל את הבן שהוא ישראל העליון בסוד בני בכרי ישראל (שמות ד כב) כנ"ל, צריך השפעה מההורים אבא ואמא העליונים שהם מגדלים אותו. וזה על ידי שתיית היין שהוא מקבל אורות מהאמא ועל ידי אכילת המצות מהאבא, כי הכנסת השתייה והאוכל לגוף הם כדוגמת הכנסת המוחין לישראל העליון כדי להשפיע אורות גם אילנו כנזכר.

"אחת מתחבולות היצר הרע להכביד עבודתו בתמידות על לבות בני האדם עד שלא ישאר להם ריווח להתבונן באיזה דרך הם הולכים כי יודע הוא שאם היו שמיים לבם על דרכיהם, ודאי שמיד היו מתהילים להנחם ממועשיהם, והיתה החרטת הולכת ומתגברת בהם עד שהיו עוזבים החטא לגמרי"

ושניהם אבא ואמא מעניקים את הארבע המוחין שהם כידוע חכמה בינה ודעת והדעת מחולק לשניים שהם חסדים דדעת וגבורות דדעת.

והנה, ארבע כוסות יין הם כנגד ארבע מוחין שהאמא משפיעה לבן. הכוס הראשון כנגד מח החכמה והוא הגבוה ביותר לכן עליו עושים קידוש, הכוס השני כנגד הבינה לכן עליו אומרים את ההגדה מבחינת התבוננות על נפלאות הבורא וכוס השלישי ורביעי כנגד חסדים וגבורות של הדעת, לכן עליהם אומרים ברכת המזון והלל כי החסדים של דעת באים למתק את הגבורות שלו, כדי להמשיך להשפיע חסד לעולם. וגם כן המברך ברכת המזון כשם שנותן מזון רוחני למעלה מקבל גם כן חסד היינו מזון למטה וזה על ידי מיתוק האורות הבאים מהדעת, לכן אחרי מיתוק אומרים את ההלל. לכן אין הפסק בין הכוס השלישי והרביעי כי הם כנגד שני המוחין הבאים מאותו שורש.

ומצד האבא גם כן הוא משפיע ארבעת המוחין לבן על ידי המצות, המצה העליונה היא כנגד החכמה ועליה עושים המוציא, המצה האמצעית שפורסים אותה כנגד הבינה ועליה מברכים על אכילת מצה שהוא לחם עני כי כן דרכו של עני בפרוסה, לכן עליה אומרים הא לחמא עניא לספר ולהתבונן על יציאת מצרים, ומצה התחונה כנגד הדעת כי החסדים של הדעת באים למתק את הדינים לכן עליה עושים את הכורך למתק דינים של המרור.

כאמור לעיל, העם ישראל בדור מצרים היו משועבדים בדעת לכן לא היה להם פנאי להתבונן על מציאות הבורא יתברך כי אם אין דעת אין בינה (אבות ג יז). המתבונן יבין שגם כן בימינו, מחמת מושגי ימינו, מתגבר אחיזה הקליפות הטמאות בדעת העם, ואין האדם נותן ריווח לעצמו להתבונן על צד הרוחני של העולם וממילא הוא משקיע כל כולו בחומר ובלבנים ודוחה כל מציאות אחרת. וזה מה שאומר הפסוק ולא שמעו אל משה מקצֵר רוח ומעבֵדָה קִשָּׁה (שמות ו ט).

צריך לדעת שהמונע העיקרי אצל האדם להתחבר לתורה, הוא שלא רואה סימן ולא מרגיש מציאות אלוקית. וזה מה שאמר משה רבינו על דור מצרים לא יאמינו לי ולא ישמעו בקלי פי יאמרו לא נראה אלֵיך ה' (שמות ד א). אלא רואה אדם עולם רץ כנחל שותף, אנשים הולכים ושבבים איש איש לעבודתו, אשר כל המחשבות פונות לתכלית אחד והוא לאסוף כסף ולהינות ממנו. אדם שואל מה לי ודרכי התורה הרי רוב העם חיים חיי שעה, אם כן מוכרח שזו דרך העולם המקובלת, כידוע שטבע הדברים להטות תמיד אחרי הרוב.

צריך לדעת קודם כל שיש מציאות הרע בעולם. וכך קבע הבורא, היות חפצו מרוב חסדו יתברך לתת שכר לאדם כאבא לבנו ודווקא אחרי עמל, כדי לזכותו ולא שיתבייש לקבל בחינם אלא שיתפאר במעשיו, לכן קבע מציאות של בחירה בין טוב לרע, ולזה נתן מקום לרע להימצא בעולם. וכדי לתת מציאות הרע בעולם צריך היה לנהל את הבריאה במצב של הסתר פנים כי אם לא כן אין דבר רע יכול לעמוד מפני אור פני המלך חיים. ואם כך הוא מסתיר פניו, ניתן לרע לפעול בכל בחינותיו ואך ורק ביד האדם להימלט ממנו או ח"ו ליפול במוקש שלו. (מבוסס על דברי הרמח"ל בדעת תבונות)

לפי זה, צריך לדעת ידיעה שהמון העם לא מודע כלל, הפעולה העיקרית של היצר הרע היא להתלבש בגוים שהם דמיון הרע המפתה המוחשי ביותר, מרבים להמציא דרכים שונים המובילים לתכלית שעליו בנוי כל מהותם בעולם הזה, לאסוף כסף ולהנות ממנו, באוכל בלבוש בנשים במושכלות וכל עינוגים למיניהם. והרבה מעם ישראל טועמים במושגים שלהם ונופלים במוקש הזה, חלק לחצאין וחלק לחלוטין. השכל התהפך והודעת השתבש עד כדי כך שהעובד השם, המתנגד להשתעבד בגוים, הפך להיות המשונה שבתעם. ישאל השואל מי המשונה, העומד על שמירתו או המשתעבד לזולתו. נמצא הרע הוא המכביד על האדם להימנע מלהרגיש מציאות אלוקית.

וכך כותב הרמח"ל (מסילת ישרים פ"ב מידת הזהירות) אחת מתחבולות היצר הרע להכביד עבודתו בתמידות על לבות בני האדם עד שלא ישאר להם ריווח להתבונן ולהסתכל באיזה דרך הם הולכים, כי יודע הוא שאלולי היו שמיים לבם כמעט קט על דרכיהם, ודאי שמיד היו מתחילים להנחם ממועשיהם, והיתה החרטת הולכת ומתגברת בהם עד שהיו עוזבים החטא לגמרי. והרי זו מעין עצת פרעה הרשע שאמר (שמות ה ט) תכבד העבודה על האנשים וגו', שהיה מתכוין שלא להניח להם ריווח כלל לבלתי יתנו לב או ישימו עצה נגדו, אלא היה משתדל להפריע לבם מכל התבוננות בכח התמדת העבודה הבלתי מפסקת, כן היא עצת היצר הרע ממש על בני האדם, כי איש מלחמה הוא ומלומד בערמימות, ואי אפשר להמלט ממנו אלא בחכמה רבה והשקפה גדולה.

מאמר הנאולה

זו היא הכתבה לישראל ולשכינה בגלות האחרון, כשירצו אומות העולם להתקרב אליהם, והעם ישראל יהיה בדוחק, על זה נאמר וינצע ה' את פרעה ננעים גדלים וכן נאמר ובאלהיהם עשה ה' שפטים. כי על השכינה נאמר אני ה' הוא שמי וכבודי לא אהר לא אהר ועוד נאמר ותקר הקרב יומת. וכמו שפרעה הראשון אמר הנה אשתך קח לך, כך אמר פרעה במצרים קומו צאו מתוך עמי, וכך עתידים העמים של העולם לומר לישראל קומו צאו, צאו מביננו! (וזהו חרש תיקונים קלה:)

כי מלאה

הארץ יעשה את ה'...

עונשים כגון מחלות ומלחמות כעונש על מה שעשו לעם ישראל שנאמר כי יום נקם בלבי וישנת גאולי בָּאָה (ישעיה סג ד). וזה סוד ויהי חשך אפלה... ולכל בני ישראל יהיה אור במושבכם (שמות י כב). כי בזמן ההוא העולם יהיה בחושך להתנקם בגויים, ואפילו על עם ישראל נאמר וצרפתים כפרף את הכסף ובחנתים כבחן את הזהב (זכריה יג ט) לראות מי אוהב באמונה ועומד ליד המלך. וכך אמר אליהו הנביא (מובא בזהר נשא כד): כשם שהכהן משקה את הסוטה לבדוק אם סתתה תחת בעלה או לא כך יעשה הקב"ה בגאולה אחרונה לנסות את ישראל שנאמר יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים והרשיעו רשעים ולא יבינו כל רשעים והמשפלים יבינו (דניאל יב י). הענין הוא שהכביד עליהם הגלות והצרות, הטובים יתלבנו בצרות ויבדלו כבונם יותר בתשובה ותפלה והרעים שהם מצד הרע ישתמדו ויצאו מכלל ישראל ויאבדו מתוך הקהל ולא יראו בטוב ה'.

הגלות הוא לברר ניצוצות של קדושה שבתוך חמישים שערי טומאה ובדור מצרים הצליחו לברר מ"ט שערים וטעם שלא ביררו גם החמישים לגאולה שלמה, כי לא היה להם את התורה כדי להיכנס לשער זה ולהוציא את הקדושה שבו מה שאין כן בדור אחרון בכח התורה בידנו לברר ניצוצות הנשואות ותוציא יקר מזולל לגמרי להפריד הקדוש מהטמא, וישראל מאומות העולם. אולם זה דווקא בכח השגה עליונה בתורה שישפיע אז עלינו הבורא שנ' כי מלאה הארץ דעה את ה' (ישעיה יא ט).

בגאולת מצרים הקב"ה השפיע על העם אורות של מוחין גבוהים כנזכר, לעורר ולהאיר עיני העם, להוציא אותם מעבדות לחרות, משעבוד הדעת להכיר את השם, וידעו כולם מציאות הבורא. אמנם כמבואר לעיל השם יתברך היה צריך להשפיע עליהם מוחין גדולים ברגע אחד, לא לפי הטבע כדי להוציא אותם מכוחות הטומאה, וזה סוד כי בחפזון יצאת מארץ מצרים (דברים יג א) כאמור לעיל. אבל בגאולה הקרובה נאמר כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכנו כי הלך לפניכם ה' ומאספכם אלהי ישראל (ישעיה נב יב).

"אומר הוזהר בגאולת מצרים יצאו בתוך הים ביבשה אבל בגאולה הקרובה יצאו בזכות ים התורה וסודותיה והמטה של משה רבינו במקומו הוא הקולמוס שהוא מגלה סודות עליונים"

וההבדל הוא מבואר (לפי דברי הוזהר בהקדמה לתקוני הוזהר טו). שדור מצרים לא היה להם את התורה לכן הקב"ה הוא בעצמו היה צריך להשפיע עליהם מוחין גדולים וגם מטעם זה יצאו בחפזון כעבד שבורח מאדונו שאין לא כתב חירות היינו התורה כי אין לך בין חורין אלא מי שעוסק בתורה, אבל היום בזכות לימוד התורה מגלה אדם על מה כל העולם עומד, מגלה שכל דברי תורה עומדים על חשיבה, עיון וחדות השכל, ונעמדים כבנין מפואר ומהודר והוא משתעשע ומתלהב להשכיל בהם ולא עוזב אותם. אז מתנוצץ בתוכו אור עליון המאיר את הנפש, מרגיש נועם השלמות ונכנע להסכים שיש חכמה עליונה מעל שכלו הפשוט, חכמה עמוקה, בינה מפוארת ודעת עילאי עד החלטה מונחת שהיא יצירה אלוקית ולא מעשה אדם. וזה מה שנקרא משיתכ המוחין עליונים ובכך מתקשר לדעת הבורא יתברך, לאור גנוז המהווה את הבריאה, לאור פני המלך המאיר את כל העולם. ומבין שכל חכמות העולם הם אפס ומאומה לעומת מלאכת הקודש, כי החכמה תחיה בעליה (קהלת ז יב) ובכך כוחות הטומאה נכנעים ומסתלקים כי מלאה הארץ דעה את ה' (ישעיה יא ט) ואין חירות גדול מזה. לכן בגאולה הקרובה לא נצא כצאת העבדים אלא כבני מלכים לפני אדון המלך שנאמר לא יחפזון תצאו... כי הלך לפניכם ה' וכל העולם יראו תשועת השם וידעו כולם שעם ישראל בנים הם לקב"ה שנאמר כל ראייהם יפירותם כי הם ירעו בך ה' (ישעיה סא ט).

בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים ושבתי עד ה'... (דברים ד ל)

אמר משה רבינו (מבוסס על דברי הוזהר חדש נח ל ופירוש אור החיים על הפסוק ובקשתם משפדברים ד כט) בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים ושבתי עד ה'... ואחרי זה כתוב כי אל רחום ה' אלקיך... כלומר כשיבואו צרות על עם ישראל לפני הגאולה, יחזרו בתשובה והשם ירחם עליהם ויגאל אותם. השאלה נשאלת אם חוזרים בתשובה למה צריך רחמים, אלא יבא זמן שהקב"ה ישלח צרות לעם כדי להחזיר אותם בתשובה בכח, ואפילו שהיא לא תשובה מעולה, כי היא באה מתוך צרה, ירחם עליהם ויקבל אותה להוציא אותם מן הגלות. וכך שאל המלאך מיכאל, המליץ הגדול של עם ישראל, את הקדוש ברוך הוא, מתי יצאו בניו האהובים מתחת הגלות. אמר לו, מיכאל הרי כתוב בפסוק ושבתי עד ה' אלקיך ושמעתי בקלו כלומר קודם הגאולה צריך שהעם יחזרו בתשובה. אמר מיכאל, רבון העולם אתה רחום עליך לגאול אותם בכל זאת, אמר לו הקב"ה, כך נשבעתי שאגאל אותם עד שיחזרו בתשובה, אולם אם הם פותחים פתח התשובה כנקב המחט אני אפתח להם שערים גדולים. כלומר מספיק התעוררות קטנה, אפילו מתוך צער ודוחק, ואני פותח את השער הגדול. וזה חסד גדול שהשם עושה לעם ישראל בימינו, להביא צרות עליו, לעורר את הלבבות, להחזיר אותם אל אפילו בכח לטובתם כי רק האבא יודע מה טוב לבניו וחפץ בשובם ולא במות אף אחד.

כי יום נקם בלבי וישנת גאולי באה (ישעיה סג ד)

מובא בזהר (תיקונים ס: א) אומות העולם שולטים בימינו והם בחינת מלכות העולם אבל היא מלכות דקליפה ובזמן שיבא מלך המשיח נאמר ומלכותה יתן המלך לרעהו הטובה ממנה (אסתר א יט) שהמלך הקב"ה יעביר את הלבוש מלכות לעם ישראל בסוד ותלבש אסתר מלכות (אסתר ה א). אבל היום נאמר אלביש שמים קדרות (ישעיה ג א) היינו שהקב"ה שנהיג את העולם בהסתר פנים, שהוא כביכול מסתתר אחרי לבוש הבריאה כדי לתת עבודה לעמו כי אם היה מאיר פנים אלינו לא הייתה מציאות הרע מתקיימת ולא תהיה מקום לבחירה לאדם לעבוד ולקבל שכר אמיתי כי אין טוב מאשר ישמח האדם במעשיו (קהלת ג כב) כמבואר לעיל באורך. והנה השוטים שבעם מסתכלים רק בזה הלבוש היינו הצד החיצוני של הבריאה והולכים לפי מושגי העולם שכל מהותם להשיג כסף ותענוג ומתנתקים מתכלית הבריאה היינו להשיג הטוב האמיתי שאבא רוצה להעניק לבניו ולא יודעים שאך ורק האבא יודע מה טוב לבניו. אמנם הפקחים מסתכלים בפנימיות העולם ומבינים טעם ההסתר כנ"ל ויודעים על מה קב"ה העולם עומד. ובזמן הגאולה יתפשט הקב"ה מלבושי קדרות ויזרוק אותם על אומות העולם, ויהיה להם חושך אפילה היינו כל מיני

זוה מה שאומר הוזהר (תיקונים מג). בגאולת מצרים יצאו בתוך הים ביבשה אבל בגאולה הקרובה יצאו בזכות הים הרוחני היינו התורה והמטה של משה רבינו במקומו הוא הקולמוס ש מגלה סודותיה. וכן אמר רבי יהודה (וזהר ויקרא כג) עתיד הקדוש ברוך הוא לגלות רזים עמקים של התורה בזמן שיבא מלך המשיח.

וכן מבאר האור החיים (שמות ג ח) על הפסוק וארד להצילו מיד מצרים ולהעלתו מן הארץ והוא אל ארץ טובה ורחבה. ידוע שיעיקר

מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עַלְמִים

הַתְּתַקְּדֵנוּ שָׁנָה

כִּי מִחֵר יַעֲשֶׂה ה' בְּקִרְבְּכֶם נִפְלְאוֹת

כֹּל עוֹד לֹא מֵאוֹהֵר

אמר רבי שמעון בר יוחאי (אחרי נז): , תמהני על בני העולם, שאין להם עיניים לראות ולב להשנית, ולא יודעים ולא שמים לבם להסתכל על רצון רבונם, איך ישנים ולא מתעוררים משנתם טרם יבא אותו היום שחושך ואפלה יכסו עליהם, ובעל הפקדון יתבע מהם חשבון. כרוז בכל יום קורא עליהם לשוב, ונשמתם מעידה בהם בכל יום ולילה, והתורה מרימה קולות לכל צד, ואומרת עד מתי פתים תאהבו פתי (משלי א כב). עד מתי תפלו במוקש הרע, בדרכי הגוים. עזבו דרך הרע וקרבו אל השם. כל עוד שידו פשוטה לקבל שבים. כי קרוב יום הגדול ושמחת המלך לבא. ונאמר בה אָמַר ה' הִנֵּה עֲבַדֵי יֹאכְלוּ וְאַתֶּם תִּתְעַבְבוּ הִנֵּה עֲבַדֵי יִשְׁתּוּ וְאַתֶּם תִּצְמָאוּ הִנֵּה עֲבַדֵי יִשְׁמְחוּ וְאַתֶּם תִּבְשּׁוּ הִנֵּה עֲבַדֵי יִרְנּוּ מְטוֹב לֵב וְאַתֶּם תִּצְעַקוּ מִכָּאֵב לֵב (ישעיה סה יג). יראו ישרים וישמחו על כל הטוב אשר המלך ישפיע לעמו הקרוב אליו. יזכחו וזחי תודה ויספרו מעשיו ברנה. המה יראו ויזכו גאולי ה' ויאמרו זה אלי ואנוהו, זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו.